

SORSFORDULÓK EURÓPÁBAN A 20. ÉS 21. SZÁZADBAN

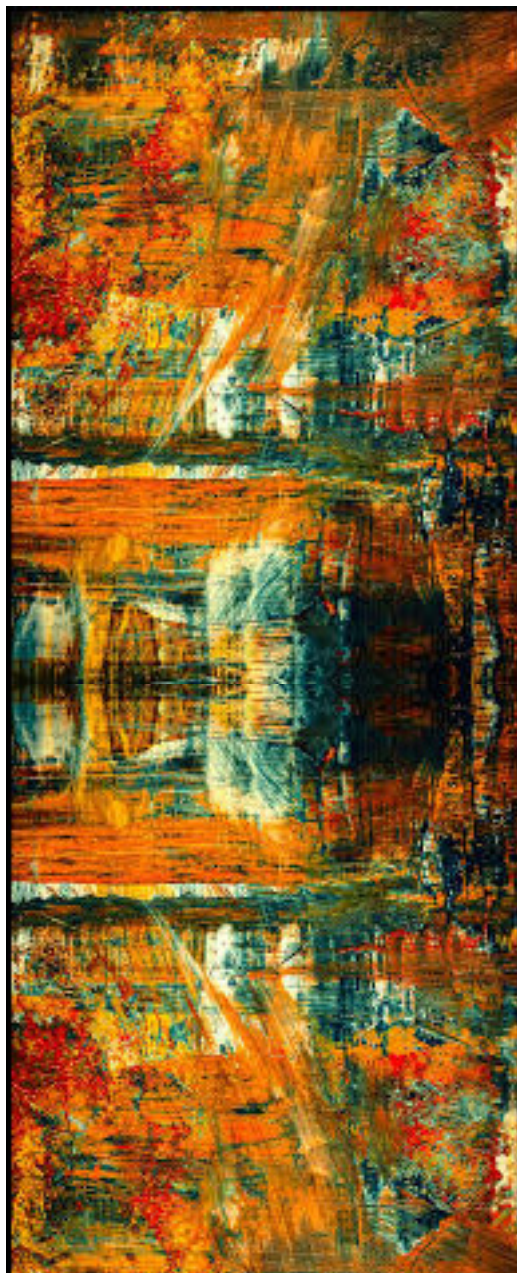
GAZDASÁGI, POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK

Absztraktkötet

Szerkesztette:

Beke Judit
és Nagy Milada

Aposztróf

SORSFORDULÓK EURÓPÁBAN A 20. ÉS 21. SZÁZADBAN

**GAZDASÁGI, POLITIKAI
ÉS TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK**

ABSZTRAKTKÖTET

**Szerkesztette:
Beke Judit és Nagy Milada**

**Nemzetközi konferencia, Budapest
2026. május 26.**

Aposztróf ▪ Budapest ▪ 2026

Szervezőbizottság tagjai/Members of the Organising Committee:

Dr. Fajt Balázs PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Dr. habil. Ferkelt Balázs PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Dr. Harsányi Dávid PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Dr. Hegedüs Gyula PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Dr. Nagy Milada PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Prof. Dr. Sági Judit PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
Dr. habil. Sáringer János PhD,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest

**Konferencia szervezőbizottságának elnöke/
Chair of the Conference Organising Committee:**

Dr. Harsányi Dávid PhD
Dr. habil. Sáringer János PhD

Konferencia helyszíne/Venue of the conference:

Budapest, online

Köszönjük hallgatóink,
Babusa Klaudia Jázmin és *Takács Nóra*
munkáját, akik a konferencia adminisztratív és technikai
feladataiban nyújtott segítségükkel járultak hozzá
a rendezvény sikeres megvalósításához.

TARTALOM

Plenáris ülés	11
A magyar kkv-k exportképességének változása 2005 és 2025 között a gazdaságdiplomáciai erőfeszítésekkel összefüggésben	
<i>Kerekes György</i>	13
Helyi ellenállás és transznacionális autoritarizmus: Törökország részleges sikere a szerbiai muszlim elitiek befolyásolásában	
<i>Szerencsés László</i>	17
Gazdasági szekció	19
Merre tovább német gazdaság? Gondolatok egy elszalasztott év után	
<i>Juhász Imre</i>	21
SAP-ismeret a magyar egyetemi hallgatók körében — empirikus pillanatkép a digitális gazdaság küszöbéről	
<i>Gombkötő Judit</i>	23
Gazdasági, politikai, társadalmi hatások és sablonizálható e-üzleti szerződéskötés a 20–21. században	
<i>Németh Gabriella</i>	26
A Z generáció válságkezelése: munkaerőpiaci és fogyasztási trendek a gazdasági recesszió fényében	
<i>Náv Bettina</i>	28
Nemzetközi kapcsolatok és társadalom szekció	31
Európa helye és szerepe a 21. századi nemzetközi rendszerben	
<i>Sáringer János</i>	33

Az EU–Mercosur megállapodás és lehetséges hatásai a visegrádi országokra <i>Ferkelt Balázs</i>	36
2030-ra utolérjük? A V4-országok gazdasági és szociális konvergenciája Ausztriához (1918–2024) <i>Bóta Zsolt</i>	38
V4-tükör: Magyarország és Lengyelország két évtizede <i>Tamás Szintia</i>	40
Puskás után újra magyar világsztár: Szoboszlai Dominik személyes márkaépítése és szponzorációs együttműködései a MABI-modell tükrében <i>Papp-Váry Árpád</i>	42
A nők jogainak fejlődése és az állatvédelem kapcsolódási pontjai <i>Kállai Erika</i>	45
Kultúrstratégiai intézmények marketingtranszformációja a digitális korban – komparatív elemzés három magyar előadó-művészeti intézmény példáján <i>Török Katalin</i>	47
A soft kompetenciák szerepe a közép-európai munkaerőpiacon: kihívások és alkalmazkodási mintázatok a visegrádi országokban <i>Pataki-Juhász Attila</i>	50
Politikai szekció	53
A magyar történelemtankönyvek Szovjetunió-képe és átalakítása 1945 és 1949 között <i>Reif Roland Márton</i>	55
Jugoszlávia külpolitikája a bipoláris világrendben <i>Szabó Ferdinánd</i>	57

Sorsfordító események egy bárónő életében. Egy kutatás (eddig) megválaszolatlan kérdései <i>Engelberth István</i>	59
Az immateriális javak szerepének előtérbe kerülése a vállalat eredményessége tükrében <i>Szilágyi Gábor</i>	62
Magyarország keleti nyitása és annak kül-, valamint geopolitikai narratívái Orbán Viktor tusványosi beszédeiben <i>Keresztes Szabolcs-Roland</i>	64
A demokrácia Ázsiában <i>Gyene Pál</i>	66

Program/Programme

2026. május 26./26th May 2026

Köszöntő/Welcome speech:

Dr. Kiss Kornélia
déán,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar
Dean,
Budapest University of Economics and Business,
Faculty of International Business

PLENÁRIS ÜLÉS

Levezető elnök:

*Sáringer János
egyetemi docens,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar,
Közép-Európa Regionális Kutatócsoport vezetője*

A MAGYAR KKV-K EXPORTKÉPESSÉGÉNEK
VÁLTOZÁSA 2005 ÉS 2025 KÖZÖTT
A GAZDASÁGDIPLOMÁCIAI ERŐFESZÍTÉSEKKEL
ÖSSZEFÜGGÉSBEN

Kerekes György

*Sándor-palota, külügyi és társadalmi kapcsolatok igazgató,
gyorgy.kerekes@gmail.com*

Minden koherens külgazdaságpolitika célul tűzi ki az export növelését, a külkereskedelmi mérleg egyensúlyának megőrzése és a hazai vállalkozások megerősítése céljából. A hazai gazdaságpolitikának csekély közvetlen ráhatása van az export mintegy 80%-át adó külföldi tulajdonú nagyvállalatok kivitelére, a hazai tulajdonú vállalkozások kivitelét tudja közvetlenül is élnékíteni: exportpromócióval és gazdaságdiplomáciai eszközökkel.

Az elmúlt 25 évben az exportösztönzés intézményrendszere és stratégiai fókusza számos alkalommal változott, de a kkv-k részvételi aránya a kivitelből érdemben nem mozdult el a 20% körüli értékről. Milyen akadályokkal szembesülnek ezek a vállalatok, és lehet-e ezen gazdaságdiplomáciai eszközökkel érdemben változtatni? Kétszer, 2007–2008-ban és 2020–2021-ben sikerült nagy mintán kutatást végeznünk (először az akkori exportfejlesztési ügynökség, az ITD Hungary, másodszer a Makronóm Gazdaságkutató Intézet keretében) a kkv-k közvetlen exportját akadályozó tényezőkről.

Az első kutatásban 2100 cégvezetőt, a másodikban 900 döntéshozót sikerült személyesen meginterjúvolni. Az azonosított kritikus pontok: a menedzsment képességek korlátai, a külpiazi kapcsolatrendszer szinte teljes hiánya, az árualap elégtelensége és az exporttal technikai szinten foglalkozó munkavállalók csekély száma voltak. A 2007-ben még drámaian gyenge nyelvi

kompetenciák a tulajdonosok körében sokat javultak 2022-re, de láthatóan érdemi kapcsolatrendszer nélkül a magyar kis- és közepes vállalkozások nem képesek a megcélzott piacokon pozíciókat kiépíteni.

A mindenkori gazdaságdiplomáciai rendszernek (nagykövetések, külgazdasági szakdiplomáták, kamarai és kormányügynökségi tanácsadók) elsősorban ezt a kapcsolatrendszert kellene a vállalkozások rendelkezésére bocsátani, de különböző okokból erre nem képesek. A kormányügynökségnek saját hatókörben lévő külpiaci lába (irodája, piaci ismeretekkel rendelkező munkatársa), a szakdiplomátáknak céges kapcsolatrendszere nincsen. Ha megnézzük a világban működő TPO-kat (trade promotion organizations), akkor látható, hogy a legjobban működőknek (pl. Enterprise Singapore, Advantage Austria, JETRO, KOTRA) saját irodái vannak, ahol nem feltétlen diplomata státuszú munkatársak dolgoznak. Ettől még együttműködnek a követségekkel, de a klasszikus diplomáciai funkciók és az exportfejlesztés nem keveredik.

Kulcsszavak: kereskedelemfejlesztés, vállalkozásfejlesztés, közvetett export, beszállítófejlesztés

CHANGES IN THE EXPORT CAPABILITY OF HUNGARIAN SMES BETWEEN 2005 AND 2025 IN RELATION TO ECONOMIC DIPLOMACY EFFORTS

Every coherent foreign economic policy aims to increase exports in order to maintain the balance of foreign trade and strengthen domestic enterprises. Domestic economic policy has little direct influence over the exports of large foreign-owned companies, which account for approximately 80% of exports; however, it can directly stimulate the exports of do-

mestically owned enterprises through export promotion and economic diplomacy tools. Over the past 25 years, the institutional framework and strategic focus of export promotion have changed numerous times, yet the share of SMEs in exports has not meaningfully shifted from around 20%. What obstacles do these companies face, and can economic diplomacy tools bring about substantial change? On two occasions—in 2007–2008 and 2020–2021—we were able to conduct large-sample research (first within the framework of the then export development agency ITD Hungary, and second within the Makrónm Economic Research Institute) on the factors hindering the direct exports of SMEs. In the first study, we personally interviewed 2,100 company owners/managers; in the second, 900 decision-makers. The critical points identified were: limitations in management capabilities, the almost complete lack of foreign market networks, insufficient product base, and the low number of employees dealing with exports at a technical level. The dramatically weak language competencies among owners observed in 2007 had improved significantly by 2022, but it is clear that without meaningful networks, Hungarian small and medium-sized enterprises are unable to establish positions in their target markets. The economic diplomacy system of any given period (embassies, foreign economic attachés, chamber and government agency advisors) should primarily make these networks available to enterprises, but for various reasons they are unable to do so. The government agency lacks its own foreign market presence (offices, staff with market knowledge) within its scope, and the economic attachés lack corporate networks. If we look at trade promotion organizations (TPOs) operating around the world, it is evident that the most effective ones (e.g., Enterprise Singapore, Advantage Austria, JETRO, KOTRA) have their own offices staffed by employees who do not necessarily hold diplomatic status. They

still cooperate with embassies, but classic diplomatic functions and export development are kept separate.

Keywords: export promotion, indirect export, SME development, supplier development

HELYI ELLENÁLLÁS
ÉS TRANZNACIONÁLIS AUTORITARIZMUS:
TÖRÖKORSZÁG RÉSZLEGES SIKERE
A SZERBIAI MUSZLIM ELITEK BEFOLYÁSOLÁSÁBAN

Szerencsés László

posztdoktori kutató, Stockholmi Egyetem, Törökország Tanulmányok Intézet, laszlo.szerencses@su.se

Ahogy az autoriter államok egyre inkább kiterjesztik tevékenységüket határaikon túl, a transznacionális autoritarizmus korlátainak megértése egyre sürgetőbbé válik. A kutatások kimutatták, hogy a rezsimtípusok közötti megfelelés elősegíti a repressziót, ugyanakkor kevesebb figyelem irányult arra, hogy a vallási közösségek milyen cselekvőképességgel rendelkeznek a kooptációval szemben. Ez a tanulmány – 33 interjúra alapozva – azt vizsgálja, hogy Törökország miért nem tudta magához kötni Szerbia domináns iszlám közösségét a kedvező politikai feltételek ellenére. A tanulmány amellet érvel, hogy a kooptáció sikere nemcsak a politikai elitek együttműködésétől, hanem a célba vett közösségek ontológiai biztonságától is függ. Összehasonlítja Szerbia két muszlim közösségének ontológiai biztonságát az intermediális elitekhez való hozzáférés, a szimbolikus elismerés és az anyagi erőforrások mentén. A transznacionális hálózatokba beágyazott és Novi Pazar-i székhelyű Mešihat ellenállt az együttműködésnek. Ezzel szemben Törökország magához kötötte a belgrádi székhelyű Rijasetet, amelynek hiányzott a legitimitációja és a külső támogatottsága.

Kulcsszavak: Törökország, Szerbia, Nyugat-Balkán, muszlim közösségek, külpolitika

LOCAL AGENCY AGAINST TRANSNATIONAL AUTHORITARIANISM: TURKEY'S PARTIAL CO-OPTATION OF SERBIA'S MUSLIM ELITES

As authoritarian states expand abroad, understanding the limits of transnational authoritarianism has become increasingly urgent. Research has shown that a match in regime type facilitates repression, but less is known about religious communities' agency facing co-optation. Based on 33 interviews, this presentation investigates why Turkey failed to co-opt Serbia's dominant Islamic community despite favorable political conditions. It argues that the success of co-optation depends not only on the cooperation between political elites but also on the targeted communities' ontological security. It compares Serbia's two Muslim communities' ontological security along the categories of their intermediary elites, symbolic recognition, and material support. The Mešihat, an Islamic institution embedded in transnational networks and based in Novi Pazar, resisted cooperation. In contrast, Turkey co-opted the Belgrade-based Rijaset, which lacked legitimacy and external support.

Keywords: Turkey, Serbia, Western Balkans, foreign policy, Muslim communities

GAZDASÁGI SZEKCIÓ

Szekcióelnök:

Harsányi Dávid
egyetemi docens,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Marketing és Üzleti Kommunikáció Kar

MERRE TOVÁBB NÉMET GAZDASÁG? GONDOLATOK EGY ELSZALASZTOTT ÉV UTÁN

Juhász Imre

volt gazdasági szakdiplomata, juhasz.imre@yahoo.de

Németország a GDP nagyságát tekintve – az Amerikai Egyesült Államok és Kína után – a világ harmadik legjelentősebb gazdasági hatalma, melynek a gazdasági teljesítményét a koronavírus utáni években visszaesések és nagyon szerény növekedések jellemezték. Az ún. „jelzőlámpa-koalíció” bukása, illetve a CDU/CSU és az SPD alkotta koalíciós kormány múlt év májusi hivatalba lépése után a gazdaság szereplői olyan reformintézkedéseket, többek között a bürokratikus eljárások csökkentését és az infrastruktúra fejlesztését várták el, amelyek révén nagymértékben javulnak a gazdasági tevékenység telephelyi feltételei. Ezen remények jó része – ahogy a nagy gazdasági szervezetek, mint az ipari szövetség és az ipari és kereskedelmi kamarák arra rendszeresen rámutattak – többek között a koalíciós partnerek között kialakult vitás kérdések folytán nem teljesült; azt, hogy a 2025 tavasza óta eltelt időszak elvesztegetett időszakként kerül be a német gazdaságtörténetbe, elsősorban az ipari és az építőipari vállalatok sínylik meg.

A német gazdaság nemzetközi mozgásterét korlátozzák az Amerikai Egyesült Államok kormányzata által 2025 tavasza óta bevezetett vámemelések, valamint az elsődlegesen az USA és Izrael, illetve Irán között kitört közel-keleti háborús konfliktus, ugyanakkor az európai ipar számára a piacra jutási feltételek javítását jelenti az egyes dél-amerikai országok és az Európai Unió között létrejött Mercosur-megállapodás.

Kulcsszavak: gazdasági növekedés, magyar–német gazdasági kapcsolatok, Németország

QUO VADIS GERMAN ECONOMY? THOUGHTS AFTER A MISSED YEAR

Germany is the world's third largest economic power in terms of GDP – after the United States and China – and its economic performance has been characterised by declines and very modest growth in the years following the coronavirus pandemic. After the fall of the so-called “traffic light coalition” and the coalition government formed by the CDU/CSU and the SPD took office in May last year, economic actors expected reform measures, including a reduction in bureaucratic procedures and the development of infrastructure, which would greatly improve the conditions for doing business. A good part of these hopes – as large economic organisations such as the industrial federation and the chambers of industry and commerce have regularly pointed out – were not fulfilled, among other things, due to disputes between the coalition partners; that the period since spring 2025 will go down in German economic history as a lost period, with industrial and construction companies suffering in particular. The German economy's international room for manoeuvre is limited by the tariff increases introduced by the United States government since spring 2025, as well as the war conflict in the Middle East, primarily between the United States and Israel and Iran, while the Mercosur agreement between certain South American countries and the European Union means improved market access conditions for European industry.

Keywords: Germany, economic growth, Hungarian-German economic relations

SAP-ISMERET A MAGYAR EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN — EMPIRIKUS PILLANATKÉP A DIGITÁLIS GAZDASÁG KÜSZÖBÉRŐL

Gombkötő Judit

*PhD-hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem,
gombkoto.judit.klara@phd.uni-mate.hu*

Az európai gazdaság elmúlt évtizedeit a digitális átalakulás formálta át, melynek egyik kézzelfogható megnyilvánulása a vállalati erőforrás-tervező (ERP) rendszerek térnyerése; ezek között az SAP piacvezető szerepet tölt be. A 21. század gazdasági és társadalmi „sorsfordulói” közül a digitális készségek megjelenése és piaci felértékelődése különösen jelentős, mert átformálja a felsőoktatási képzések tartalmát és a hallgatók munkaerőpiaci pozícióját. Tanulmányunk célja, hogy felmérje, miként ismerik és értékelik a magyar egyetemi hallgatók az SAP-rendszert 2025-ben, és hogy az egyetemi képzés mennyiben segíti a kapcsolódó kompetenciák megszerzését. A vizsgálat alapja egy 191 fős, online kérdőíves felmérés, amely döntően két intézmény – a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem (n=78) és az Óbudai Egyetem (n=90) – alapképzéses hallgatóit szólította meg. A válaszadók 67%-a már hallott vagy találkozott az SAP-val, és 37%-uk használta is, ugyanakkor 31%-uk a tantervi keretek között még nem találkozott vele. A hallgatók a Sales and Distribution (átlag 1,46) és a Materials Management (1,34) modulokat ismerik a legjobban egy 0–4 skálán, miközben a Human Capital Management (1,03) és a Production Planning (1,14) modulok a leggyengébben ismertek. Az SAP-ismeret hasznosságát a hallgatók átlagosan 3,98/5-re értékelik, ám az egyetemi képzés elégségességét csak 2,74/5-re. A két intézmény között szignifikáns különbség mutatható ki (Mann–Whitney $p < 0,001$, $r = 0,51$), a gyakorlati SAP-kurzust

kínáló BGE javára. Az SAP-val való jövőbeli munkavégzést a válaszadók 23%-a tervezi, további 59% pedig fontolgatja és 58% érdeklődik valamilyen SAP-tanúsítvány iránt. A legvonzóbb iparágak a logisztika és raktározás (56%), a pénzügy és számvitel (49%), valamint a gyártás (39%). Eredményeink rámutatnak az ERP-oktatás strukturális egyenetlenségére a magyar felsőoktatásban, és arra, hogy a hallgatói kereslet egyértelműen meghaladja a jelenlegi képzési kínálatot – ez a visegrádi országok hasonló gazdaságaiban is releváns kérdéseket vet fel a digitális átállás idején.

Kulcsszavak: SAP, ERP, digitális átalakulás, felsőoktatás, kompetenciafejlesztés

SAP KNOWLEDGE AMONG HUNGARIAN UNIVERSITY STUDENTS: AN EMPIRICAL SNAPSHOT AT THE THRESHOLD OF THE DIGITAL ECONOMY

Recent decades of the European economy have been reshaped by digital transformation, one tangible expression of which is the spread of enterprise resource planning (ERP) systems, among which SAP holds a market-leading position. Among the economic and social turning points of the 21st century, the rise of digital competences and their associated labour-market premium stand out, as it reshapes higher education curricula and graduate employability. This study examines how Hungarian university students perceive and evaluate the SAP system in 2025, and to what extent university education supports the acquisition of related competences.

The analysis is based on an online survey of 191 students, predominantly enrolled in bachelor's programmes at Budapest Business University (BGE, n=78) and Óbuda University (n=90).

Two-thirds of respondents (67%) had heard of or encountered SAP and 37% had used it, while 31% had never encountered it within their studies. On a 0–4 self-assessment scale, students reported the strongest familiarity with the Sales and Distribution (mean 1.46) and Materials Management (1.34) modules, and the Human Capital Management (1.03) and Production Planning (1.14) modules least. Students rate the career usefulness of SAP knowledge at 3.98/5 on average, but rate the adequacy of university coverage at only 2.74/5; the gap between the two institutions is significant (Mann–Whitney $p < 0.001$, $r = 0.51$) in favour of BGE, which offers a hands-on SAP course. Twenty-three percent plan to work with SAP, another 59% are considering it, and 58% are interested in some form of SAP certification. The most attractive industries are logistics and warehousing (56%), finance and accounting (49%) and manufacturing (39%).

The findings reveal a structural unevenness in ERP education within Hungarian higher education and a clear excess of student demand over current curricular provision — an issue with parallel relevance across the Visegrád economies during the ongoing digital transition.

Keywords: SAP, ERP, digital transformation, higher education, competence development

GAZDASÁGI, POLITIKAI, TÁRSADALMI HATÁSOK ÉS SABLONIZÁLHATÓ E-ÜZLETI SZERZŐDÉSKÖTÉS A 20–21. SZÁZADBAN

Németh Gabriella

*adjunktus, Szegedi Tudományegyetem. Állami és Jogtudományi
Kar, Üzleti Jogi Intézet, nemeth.gabriella@szte.hu*

Az iparosodás, a tömegtermelés után a formális piacgazdaság majd a rendszerváltozás hatása a magyar kereskedelmi és magánjogban, a szerződések jogában is megjelent. A magánkapcsolatok üzleti jogintézményei átalakulnak, ahogyan a 20–21. századi társadalmi, gazdasági változások megtörténnek.

Az 1928-as magánjogi javaslatról az 1959. évi magyar polgári törvénykönyvön és módosításain át a legújabb polgári törvényig terjed a nagymértékű értékesítéshez szükséges általános szerződési feltételek alkalmazásával, majd elektronikusan is megvalósuló szerződéskötés szabályozásának alakulása.

A globalizáció, az internet, az automatizáció, a digitalizáció, az EU-csatlakozás és a platformgazdaság létrejötte olyan együttesen ható társadalmi, gazdasági és politikai feltételek, melyek végül az elektronikus szerződéskötés és a sablonizált szerződési feltételek elterjedését, megszilárdulását és tartalmának közérdekvédelmét is okozták. A fogyasztói jogvédelem a piaci szereplőkkel szemben erősödik, és a hagyományos kötelmi jogi felfogás átalakul, melynek köszönhetően a magánjog korábban diszpozitív intézményeiben egyre erősödő közjogi hatások érvényesülnek napjainkban.

Kulcsszavak: közjogias magánjog, fogyasztói jogvédelem, sablonizált szerződéskötés, ÁSZF, elektronikus szerződéskötés, közérdekvédelem

ECONOMIC, POLITICAL, AND SOCIAL IMPACTS AND STANDARDIZED E-COMMERCE CONTRACTING IN THE 20TH AND 21ST CENTURIES

Following industrialization and mass production, the impact of the formal market economy and then the political transition became evident in Hungarian commercial and private law, as well as in contract law. The legal institutions governing private relationships are undergoing transformation as social and economic changes unfold in the 20th and 21st centuries. From the 1928 private law proposal through the 1959 Hungarian Civil Code and its amendments to the most recent civil code, this covers the evolution of regulations governing the use of general terms and conditions necessary for large-scale sales, as well as the regulation of contract formation, which has since extended to electronic transactions. Globalization, the internet, automation, digitization, EU accession, and the emergence of the platform economy are social, economic, and political conditions acting in concert that ultimately led to the spread and consolidation of electronic contracting and standardized terms and conditions, as well as the protection of the public interest regarding their content. Consumer protection against market actors is strengthening, and the traditional conception of contract law is undergoing a transformation, thanks to which public law influences are increasingly prevailing in the previously dispositive institutions of private law today

Keywords: public law in private law, standardized contract formation, General Terms and Conditions (GTC), electronic contracting, protection of the public interest, consumer protection

A Z GENERÁCIÓ VÁLSÁGKEZELÉSE: MUNKAERŐPIACI ÉS FOGYASZTÁSI TRENDEK A GAZDASÁGI RECESSZIÓ FÉNYÉBEN

Náv Bettina

*hallgató, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi
Gazdálkodás Kar, nvbetti001@gmail.com*

A 2020 utáni globális gazdasági környezetet a recessziós tendenciák, az infláció, a geopolitikai feszültségek, valamint a digitalizáció felgyorsulása egyaránt meghatározzák, amelyek alapvetően formálják a társadalmi és gazdasági struktúrákat. Ezek a folyamatok különösen jelentős hatást gyakorolnak a Z generáció életére, amely digitális bennszülöttként egy gyorsan változó, strukturálisan instabil gazdasági rendszerben alakítja munkaerőpiaci jelenlétét és fogyasztási szokásait. A vizsgálat középpontjában a munkaerőpiaci magatartás, a foglalkoztatási preferenciák, valamint a fogyasztói döntések és pénzügyi attitűdök állnak.

A kutatás célja annak feltárása, hogy a Z generáció miként alkalmazkodik a globális gazdasági bizonytalanságokhoz, és hogyan formálódnak válságkezelési stratégiái a munkaerőpiac és a fogyasztói társadalom területén. Az elemzés továbbá arra irányul, hogy azonosítsa azokat a strukturális tényezőket, amelyek meghatározzák gazdasági és társadalmi működésüket.

Kulcsszavak: generációs változások, digitalizáció, munkaerőpiac, fogyasztás, társadalom

GENERATION Z'S APPROACH TO CRISIS MANAGEMENT: LABOR MARKET AND CONSUMER TRENDS IN THE FACE OF AN ECONOMIC RECESSION

The global economic environment after 2020 is shaped by recessionary trends, inflation, geopolitical tensions, and the accelerating pace of digitalization, all of which are fundamentally reshaping social and economic structures. These processes have a particularly significant impact on the lives of Generation Z, who, as digital natives, are shaping their labor market presence and consumption habits within a rapidly changing, structurally unstable economic system. The study focuses on labor market behavior, employment preferences, as well as consumer decisions and financial attitudes. The aim of the research is to explore how Generation Z adapts to global economic uncertainties and how their crisis management strategies take shape in the labor market and consumer society. The analysis also aims to identify the structural factors that determine their economic and social functioning.

Keywords: generational changes, digitalization, labor market, consumption, society

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK
ÉS TÁRSADALOM SZEKCIÓ

Szekcióelnök:

Nagy Milada
főiskolai docens,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar

EURÓPA HELYE ÉS SZEREPE A 21. SZÁZADI NEMZETKÖZI RENDSZERBEN

Sáringer János

*egyetemi docens, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar, saringer.janos@uni-bge.hu*

A 21. század nemzetközi rendszerében Európa – elsősorban az Európai Unió révén – komplex és többretegű szerepet tölt be, amely egyszerre alapul gazdasági súlyán, normatív befolyásán és korlátozott geopolitikai cselekvőképességén. A kontinens a hidegháborút követően a multilaterális együttműködés és a szabályalapú nemzetközi rend egyik legfőbb támogatójaként lépett fel. Gazdasági értelemben Európa a világgazdaság egyik központja, jelentős kereskedelmi és pénzügyi befolyással, ugyanakkor növekvő versenyben áll az Amerikai Egyesült Államokkal és a felemelkedő hatalmakkal, különösen Kínával. A digitális és technológiai versenyben ugyanakkor relatív lemaradás figyelhető meg, ami stratégiai kihívást jelent. Az USA jelenleg egyszerre partner és versenytárs. A globális gazdasági rendszerbe való mélyebb integráció Európát érzékennyé tette a világgazdasági válságokra, amit jól mutat a 2008-as globális pénzügyi válság hatása. A 21. században a nemzetközi migráció, a klímaváltozás és a technológiai átalakulás szintén olyan transznacionális kihívások, amelyek túlmutatnak az állami kereteken. Az új típusú biztonsági kihívások – például a terrorizmus és a hibrid hadviselés – tovább erősítették a nemzetközi együttműködés szükségességét, miközben a COVID-19 világválság rámutatott a globális sérülékenységre és az államok közötti koordináció fontosságára. Politikai és biztonságpolitikai téren Európa szerepe ambivalens: míg a kontinens országainak többsége a NATO keretében szoros szövetséget alkot az Amerikai Egyesült Államokkal, addig az EU saját stratégiai

autonómiájának erősítésére törekszik. Az olyan konfliktusok, mint az orosz–ukrán háború rámutattak Európa biztonsági sérülékenységeire és a transzatlanti együttműködés fontosságára. Európa egyik legfontosabb sajátossága a „normatív hatalom” szerepe: a kontinens jelentős hatást gyakorol a nemzetközi jog, az emberi jogok, a környezetvédelem és a gazdasági szabályozás területén. Ez a befolyás azonban gyakran nem párosul kemény katonai vagy geopolitikai erővel. Európa a nemzetközi rendszerben középhatalmi jellegű, de globálisan meghatározó aktor, amely befolyását elsősorban gazdasági erején, intézményi rendszerén és normateremtő képességén keresztül érvényesíti.

Kulcsszavak: Európa, Európai Unió, Amerikai Egyesült Államok, Kína, biztonság, digitális és technológiai verseny, geopolitika, normatív hatalom, transzatlanti együttműködés, világgazdaság

EUROPE'S PLACE AND ROLE IN THE INTERNATIONAL SYSTEM OF THE 21ST CENTURY

In the international system of the 21st century, Europe – primarily through the European Union – plays a complex and multi-layered role shaped by its economic weight, normative influence, and limited geopolitical capacity. Following the Cold War, the continent emerged as one of the leading advocates of multilateral cooperation and the rules-based international order. In economic terms, Europe remains one of the centres of the global economy, exercising significant trade and financial influence; however, it faces increasing competition from the United States and emerging powers, particularly China. At the same time, Europe has fallen behind in the digital and tech-

nological race, which poses a strategic challenge. The United States currently acts as both partner and competitor. Deeper integration into the global economic system has made Europe increasingly vulnerable to global economic crises, as clearly demonstrated by the impact of the 2008 global financial crisis. In the 21st century, international migration, climate change, and technological transformation have also emerged as transnational challenges that extend beyond the framework of the nation-state. New forms of security threats – such as terrorism and hybrid warfare – have further reinforced the need for international cooperation, while the COVID-19 pandemic highlighted global vulnerability and the importance of coordination among states. In political and security policy terms, Europe’s role is ambivalent: while most European countries maintain a close alliance with the United States within the framework of NATO, the European Union simultaneously seeks to strengthen its own strategic autonomy. Conflicts such as the Russo–Ukrainian War have exposed Europe’s security vulnerabilities and underscored the importance of transatlantic cooperation. One of Europe’s most significant characteristics is its role as a “normative power”: the continent exerts considerable influence in the fields of international law, human rights, environmental protection, and economic regulation. However, this influence is often not accompanied by hard military or geopolitical power. Within the international system, Europe can be regarded as a globally significant actor with middle-power characteristics, exercising its influence primarily through its economic strength, institutional system, and norm-setting capacity.

Keywords: Europe, European Union, United States, China, security, digital and technological competition, geopolitics, normative power, transatlantic cooperation, global economy

AZ EU–MERCOSUR MEGÁLLAPODÁS ÉS LEHETSÉGES HATÁSAI A VISEGRÁDI ORSZÁGOKRA

Ferkelt Balázs

*egyetemi docens, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar, ferkelt.balazs@uni-bge.hu*

Az EU–Mercosur megállapodás és lehetséges hatásai a visegrádi országokra

A 2008-as világméretű pénzügyi és gazdasági válság óta egyre erősebb a protekcionizmus a világkereskedelemben. A COVID-19 pandémia és különösen Donald Trump második elnöki ciklusa felerősítették ezt a tendenciát. Mindeközben az Európai Unió folyamatosan tárgyal és köt szabadkereskedelmi megállapodásokat a világ különböző országaival, országcsoportjaival: Japánnal és Szingapúrral 2019-ben, Vietnámmal 2020-ban lépett hatályba a szabadkereskedelmi megállapodás. Az Európai Unió és a Mercosur országok képviselői 2026. január 17-én, több évtizedes tárgyalások eredményeképpen Paraguay fővárosában, Asunciónban aláírták a (többek között szabadkereskedelmi tartalmú) partnerségi megállapodást és ideiglenes (interim) kereskedelmi megállapodást, ami egy 700 millió fős szabadkereskedelmi övezetet hoz létre. Az előadás célja annak vizsgálata, hogy milyen jelentősége és hatásai lehetnek, milyen kihívásokat, milyen lehetőségeket jelenthet az EU legújabb kereskedelmi megállapodásának a gazdaságilag nyitott visegrádi országokban.

Kulcsszavak: Európai Unió, Mercosur, kereskedelempolitika, szabadkereskedelmi megállapodás

THE EU-MERCOSUR AGREEMENT AND ITS POTENTIAL IMPACT ON THE VISEGRAD COUNTRIES

Since the global financial and economic crisis of 2008, protectionism in world trade has increased. The COVID-19 pandemic, and in particular Donald Trump's second presidential term, have intensified this trend. Meanwhile, the European Union has continued to negotiate and conclude free trade agreements with various countries and groups of countries around the world: the free trade agreement with Japan and Singapore entered into force in 2019, and with Vietnam in 2020. On 17 January 2026, representatives of the European Union and the Mercosur countries signed the Partnership Agreement (including free trade) and Interim Trade Agreement in Asunción, the capital of Paraguay, following decades of negotiations, creating a free trade area encompassing approximately 700 million people. The aim of the presentation is to examine the significance and impacts, challenges, and opportunities of the EU's latest trade agreement in the economically open Visegrad countries.

Keywords: European Union, Mercosur, trade policy, free trade agreement

2030-RA UTOLÉRJÜK? A V4-ORSZÁGOK GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS KONVERGENCIÁJA AUSZTRIÁHOZ (1918–2024)

Bóta Zsolt

*külsügyi szakértő, a Kodolányi János Egyetem óraadó oktatója,
zsbota@vipmail.hu*

A V4-országok Ausztriához való felzárkózása 1918 és 2024 közötti folyamatának vizsgálatánál a kiindulópont az Osztrák–Magyar Monarchia közös piaca. 1913-ban a Magyar Királyság fejlettsége az osztrák szint 63%-án állt. Magyarország 1938-ban állt legközelebb a nyugati szomszédjához, a GDP/fő mutató akkor elérte az osztrák adat 75%-át. A második világháborút követően Ausztria a Marshall-segély és a piacgazdaság révén gyors fejlődésnek indult, a szocialista blokk országai relatíve lemaradtak. 1989-re a magyar fejlettség az osztrák szintnek már csupán a 40%-ára esett vissza. A rendszerváltás és a 2004-es EU-csatlakozás újabb lendületet adott a felzárkózásnak a közvetlen tőkebeáramlás révén. Magyarország aktuálisan az osztrák GDP-szint nagyjából 66%-án áll, ami alig haladja meg az 1918-as relatív pozíciókat. A „2030-ra utolérjük Ausztriát” típusú politikai szlogenek teljesülésére való várakozás helyett realisabb célként egyéb ország szintjének megközelítése jelölhető meg.

Kulcsszavak: gazdasági konvergencia, egy főre jutó GDP, regionális kapcsolatok, eltérő fejlődési pályák

CATCHING UP BY 2030? – ECONOMIC AND SOCIAL CONVERGENCE OF THE V4 COUNTRIES TO AUSTRIA (1918–2024)

When examining the process of convergence of the V4 countries towards Austria between 1918 and 2024, the starting point was the integrated market of the Austro-Hungarian Monarchy. In 1913, the level of development in the Kingdom of Hungary stood at 63% of Austria's level. Hungary was closest to its western neighbour in 1938, when its GDP per capita reached 75% of the Austrian figure. Austria began rapid development through the Marshall Plan and a market economy, while the countries of the communist bloc fell relatively behind. By 1989, Hungarian development had fallen to just 40% of the Austrian level. The regime change in 1989 and the 2004 EU accession gave new momentum to convergence through direct capital inflows. Currently, Hungary stands at approximately 66% of the Austrian GDP level. Instead of expecting the fulfillment of political slogans like „catching up with Austria by 2030,” approaching the levels of other countries can be identified as a more realistic goal.

Keywords: economic convergence, GDP per capita, regional connections, different development tracks

V4-TÜKÖR: MAGYARORSZÁG ÉS LENGYELORSZÁG KÉT ÉVTIZEDE

Tamás Szintia

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola, szintia.tamas@gmail.com

A kutatás Lengyelország és Magyarország gazdasági fejlődési pályáit hasonlítja össze a 2004-es uniós csatlakozástól a 2020-as világjárványig. A kutatás központi kérdése, hogy a hasonló történelmi háttér ellenére miért alakultak ki jelentős különbségek a két ország növekedési dinamikájában és válságálló képességében. Az elemzés a „kapitalizmus változatai” (VoC) elméleti keretében vizsgálja a 2008-as válságra adott eltérő válaszokat, rávilágítva a lengyel belső piac stabilitására és a magyar exportfüggő modell sajátosságaira. A szektorális vizsgálat (ipar, digitalizáció, turizmus) mellett a munkaerőpiaci folyamatok, a demográfiai változások és az oktatási ráfordítások hatásait is elemzem. Az eredmények igazolják, hogy a GDP-növekedés mögött eltérő szerkezeti stabilitás húzódik meg, míg Lengyelország régiós központtá vált, Magyarország magasan specializált, de sérülékenyebb pályát járt be. A konklúzióban hangsúlyozom a humántőke-vonzó képességét és a technológiai diverzifikáció kulcsszerepét a hosszú távú felzárkózásban.

Kulcsszavak: gazdasági összehasonlítás, visegrádi országok, Európai Unió

V4 MIRROR: HUNGARY AND POLAND OVER THE PAST TWO DECADES

This research compares the economic development trajectories of Poland and Hungary from their EU accession in 2004 to the 2020 pandemic. The central question of the study is why, despite similar historical backgrounds, significant differences emerged in the growth dynamics and crisis resilience of the two countries. Utilising the „Varieties of Capitalism” (VoC) theoretical framework, the analysis examines divergent responses to the 2008 financial crisis, highlighting the stability of the Polish domestic market in contrast to Hungary’s export-dependent model. In addition to a sectoral analysis (industry, digitalisation, tourism), the study investigates labour market trends, demographic shifts, and the impact of educational expenditures. The findings demonstrate that distinct structural stabilities underlie their respective GDP growth: while Poland has emerged as a regional hub, Hungary has followed a highly specialised but more vulnerable path. The conclusion emphasises the pivotal role of human capital attraction and technological diversification in achieving long-term economic convergence.

Keywords: economic comparison, Visegrad countries, European Union

PUSKÁS UTÁN ÚJRA MAGYAR VILÁGSZTÁR:
SZOBOSZLAI DOMINIK SZEMÉLYES MÁRKAÉPÍTÉSE
ÉS SZPONZORÁCIÓS EGYÜTTMŰKÖDÉSEI
A MABI-MODELL TÜKRÉBEN

Papp-Váry Árpád
egyetemi docens, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Marketing és Üzleti Kommunikáció Kar,
papp-vary.arpad@uni-bge.hu

A 21. századi sportgazdaság és digitális médiakörnyezet új típusú hősokeket hozott létre, akik egyszerre sportolók és globális márkák. A tanulmány Szoboszlai Dominik pályafutásán keresztül vizsgálja ezt a jelenséget, aki a Liverpool FC játékosként és a magyar válogatott csapatkapitányaként vált nemzetközi szinten ismertté. A legendás Puskás Ferenc óta nem volt olyan magyar futballista, aki ekkora globális figyelmet kapott volna, sőt a televízió, az internet és a közösségi média révén még szélesebb közönséget ér el. Szoboszlai teljesítménye kiemelkedő: a Liverpool szurkolói a 2025–2026-os szezonban már öt alkalommal is a hónap legjobb játékosának választották, emellett a világ legértékesebb olyan futballistája, aki nem jutott ki a 2026-os világbajnokságra.

A kutatás a MABI-modell keretében vizsgálja Szoboszlai személyes márkáépítését. A vizsgálat kiterjed a Red Bull, Magyar Telekom, McDonald's, Tommy Hilfiger és Lay's márkákkal megvalósuló együttműködések elemzésére is. A módszertan szakirodalmi áttekintésre, reklámkampányok tartalomelemzésére, az ezekre érkező közösségimédia-visszajelzések vizsgálatára, valamint szakértői interjúkra épül. Az eredmények alapján Szoboszlai márkájának ereje a pályán mutatott vezéregyenység és a hétköznapokban megjelenő közvetlen, hiteles karakter kombinációjában rejlik.

Kulcsszavak: sportmarketing, sportolói márkaépítés, személyes márka, hítelesség, digitális média, futball, Szoboszlai Dominik, szponzoráció, reklám, országimázs

A HUNGARIAN WORLD STAR SINCE PUSKÁS:
DOMINIK SZOBOSZLAI'S PERSONAL BRANDING
AND SPONSORSHIP PARTNERSHIPS
IN LIGHT OF THE MABI MODEL

The 21st-century sports economy and digital media environment have created a new type of heroes who are simultaneously athletes and global brands. This study examines this phenomenon through the career of Dominik Szoboszlai, who has gained international recognition as a player for Liverpool FC and as the captain of the Hungarian national team. Since the legendary Ferenc Puskás, no Hungarian footballer has attracted such global attention; moreover, through television, the internet, and social media, he reaches an even wider audience. Szoboszlai's performance is outstanding: during the 2025–2026 season, Liverpool supporters have already voted him Player of the Month on five occasions, and he is currently the most valuable footballer in the world who did not qualify for the 2026 FIFA World Cup. The research analyzes Szoboszlai's personal brand building within the framework of the MABI model. It also examines his collaborations with major brands, including Red Bull, Magyar Telekom, McDonald's, Tommy Hilfiger, and Lay's. The methodology is based on a literature review, content analysis of advertising campaigns, analysis of social media feedback, and expert interviews. The findings indicate that the strength of Szoboszlai's brand lies in the combination of leadership demonstrated on the field and an approachable, authentic personality in everyday life.

Keywords: sports marketing, athlete brand building, personal brand, authenticity, Dominik Szoboszlai, digital media, football, sponsorship, advertising, country image

A NŐK JOGAINAK FEJLŐDÉSE ÉS AZ ÁLLATVÉDELEM KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI

Kállai Erika

Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, erika.kallai@hotmail.com

Az előadásomban a nők jogainak történeti fejlődését és az állatvédelem eszmetörténeti kapcsolódásait vizsgálom. A különböző történelmi korszakok elemzése bemutatja, hogy a nők társadalmi és jogi státusza az ókortól a modern polgári társadalmak kialakulásáig jelentős átalakuláson ment keresztül, miközben a nőmozgalmak és az állatvédelmi törekvések között több ponton párhuzam figyelhető meg. A 19. század második felétől mindkét mozgalom a morális érzékenység, az empátia és az igazságosság eszméjére építve lépett fel a kiszolgáltatott csoportok védelmében. A két terület összekapcsolása hozzájárul a társadalmi igazságosság fogalmának komplexebb értelmezéséhez, valamint a nemi szerepek és etikai normák történeti alakulásának mélyebb megértéséhez.

Kulcsszavak: nők jogai, nőmozgalmak, állatvédelem, társadalmi igazságosság

THE CONNECTION BETWEEN THE DEVELOPMENT OF WOMEN'S RIGHTS AND ANIMAL PROTECTION

In my presentation, I examine the historical development of women's rights and the ideological connections of animal protection. The analysis of different historical periods shows that the social and legal status of women has undergone significant transformations from ancient times to the emergence of mod-

ern civil societies, while parallels can be observed between women's movements and animal protection efforts at several points in history. From the second half of the 19th century onwards, both movements acted in the protection of vulnerable groups based on the ideas of moral sensitivity, empathy and justice. The connection of the two areas contributes to a more complex interpretation of the concept of social justice, as well as a deeper understanding of the historical development of gender roles and ethical norms.

Keywords: women's rights, women's movements, animal protection, social justice

KULTÚRSTRATÉGIAI INTÉZMÉNYEK MARKETINGTRANSZFORMÁCIÓJA A DIGITÁLIS KORBAN – KOMPARATÍV ELEMZÉS HÁROM MAGYAR ELŐADÓ-MŰVÉSZETI INTÉZMÉNY PÉLDÁJÁN

Török Katalin

*PhD-hallgató, Színház- és Filmművészeti Egyetem,
toroklinka@gmail.com*

Kultúrstratégiai intézmények marketingtranszformációja a digitális korban – komparatív elemzés három magyar előadó-művészeti intézmény példáján

A tanulmány azt vizsgálja, hogyan alakította át a digitális transzformáció és a pandémia utáni helyreállítás kényszere a magyarországi kultúrstratégiai előadó-művészeti intézmények marketingstratégiáját. A kutatás három, a 2019. évi CXXIV. törvény alapján kiemelt státuszt élvező intézményt – a Magyar Állami Operaházat, a MŰPA Budapestet és a Fővárosi Nagycirkuszt – vizsgál komparatív módszerrel, közel egy évtizedes dokumentumelemzés, mélyinterjúk és nézőkutatás alapján. Az elemzés Kapferer márkaidentitás-modelljére, DiMaggio intézményi logika-elméletére és Walmsley közönségfejlesztési keretrendszerére támaszkodva mutatja be, hogy a kultúrstratégiai státusz egyszerre jelent intézményi kényszerpályát és stratégiai mozgásteret. A kutatás saját fejlesztésű indexrendszer – Narratív, Digitális, Konverziós és Bevételi Index – segítségével kvantifikálja az intézmények marketingérettségét és azonosítja azokat a strukturális aszimmetriákat, amelyek a narratív fejlettség és a digitális infrastruktúra között fennállnak. Az eredmények azt jelzik, hogy a magyarországi kulturális szektor digitális transzformációja egyenetlen: miközben egyes intézményeknél adatvezérelt, CRM-alapú közönségstratégia épült ki, másoknál a kommunikációs korszerűsítés nem járt együtt a szervezeti és

bevételi modell megújításával. A tanulmány következtetései a közép-európai kulturális intézményrendszer sorsfordulójaként értelmezik a 2020–2025 közötti időszakot és gyakorlati következtetéseket, valamint további kutatási irányokat jelölnek ki a fenntartható kulturális marketingstratégia kialakításához.

Kulcsszavak: kulturális marketing, digitális transzformáció, márkaidentitás, közönségfejlesztés, előadó-művészeti intézmények, Magyarország

MARKETING TRANSFORMATION OF STRATEGIC CULTURAL INSTITUTIONS IN THE DIGITAL AGE – A COMPARATIVE ANALYSIS OF THREE HUNGARIAN PERFORMING ARTS ORGANISATIONS

This paper examines how digital transformation and the pressures of post-pandemic recovery have reshaped the marketing strategies of Hungarian cultural institutions holding strategic national status. The study analyses three organisations designated under Act CXXIV of 2019 – the Hungarian State Opera House, Müpa Budapest, and the Budapest Metropolitan Circus – using a comparative methodology grounded in nearly a decade of document analysis, in-depth interviews, and audience research. Drawing on Kapferer’s brand identity model, DiMaggio’s institutional logic theory, and Walmsley’s audience development framework, the paper demonstrates that strategic cultural status simultaneously constitutes both an institutional constraint and a field of strategic opportunity.

The research applies a purpose-built index system – comprising a Narrative Index, Digital Index, Conversion Index, and Revenue Index – to quantify the marketing maturity of each institution and to identify the structural asymmetries between

narrative sophistication and digital infrastructure. The findings indicate that digital transformation across the Hungarian cultural sector has been uneven: while some institutions have developed data-driven, CRM-based audience strategies, others have modernised their communications without a corresponding renewal of their organisational or revenue models. The paper's conclusions interpret the period between 2020 and 2025 as a turning point for the Central European cultural institutional landscape and outline practical implications for institutional leaders and funding bodies seeking to develop sustainable cultural marketing strategies.

Keywords: cultural marketing, digital transformation, brand identity, audience development, performing arts institutions, Hungary

A SOFT KOMPETENCIÁK SZEREPE A KÖZÉP-EURÓPAI
MUNKAERŐPIACON:
KIHÍVÁSOK ÉS ALKALMAZKODÁSI MINTÁZATOK
A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN

Pataki-Juhász Attila

*ügyvivő szakértő, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági
Kar, pataki.juhasz.attila@uni-obuda.hu*

A tanulmány célja a közép-európai, különösen a visegrádi országok (V4) munkaerőpiacán megjelenő soft kompetenciaigények elemzése a gazdasági, technológiai és társadalmi átalakulások tükrében. A kutatás összeveti és lehetőség szerint integrálja az európai és globális készségelőrejelzéseket egy többszintű kompetenciamodell segítségével, amely az alapvető és magasabb rendű soft skillek egymásra épülését vizsgálja. Az eredmények rámutatnak, hogy a régióban az interperszonális és kommunikációs készségek stabil jelenléte mellett felértékelődnek az adaptív, metakognitív és komplex problémamegoldó kompetenciák. A V4 országok esetében ugyanakkor továbbra is jelentős hiány mutatkozik e magasabb rendű készségek vonatkozásában. A cikk a szerző szándéka szerint hozzájárulhat a kelet-közép-európai munkaerőpiaci kihívások jobb megértéséhez, szélesebb betekintést nyújtva a felsőoktatási, gazdasági és szakpolitikai diskurzus számára is.

Kulcsszavak: soft kompetenciák, adaptív teljesítmény, visegrádi országok (V4), metakogníció, munkaerőpiaci készségigények

THE ROLE OF SOFT SKILLS IN THE CENTRAL EUROPEAN LABOR MARKET: CHALLENGES AND ADAPTATION PATTERNS IN THE VISEGRAD COUNTRIES

The aim of this study is to analyze the demand for soft skills in the labor markets of Central Europe, particularly in the Visegrád Group (V4) countries, in light of economic, technological, and social transformations. The research compares and integrates, where possible, European and global skills forecasts using a multi-level competency model that examines the interdependence of basic and higher-order soft skills. The results indicate that, alongside the stable presence of interpersonal and communication skills in the region, adaptive, metacognitive, and complex problem-solving competencies are gaining in importance. However, in the case of the V4 countries, there remains a significant gap regarding these higher-order skills. The author intends for this article to contribute to a better understanding of labor market challenges in Central Europe, providing broader insights for higher education, economic, and policy discourse.

Keywords: soft skills, adaptive performance, metacognition, Visegrád countries (V4), labor market skill requirements

POLITIKAI SZEKCIÓ

Szekcióelnök:

Hegedüs Gyula
egyetemi docens,
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Nemzetközi Gazdálkodás Kar

A MAGYAR TÖRTÉNELEMTANKÖNYVEK SZOVJET-UNIÓ-KÉPE ÉS ÁTALAKÍTÁSA 1945 ÉS 1949 KÖZÖTT

Reif Roland Márton

PhD-hallgató, Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem, roland.reif@aub.eu

Az előadás az interdiszciplináris tankönyvkutatás módszereivel vizsgálja a magyar történelemtankönyv-piac átalakulását 1945 és 1949 között, különös tekintettel a Szovjetunió megjelenítésének változására a második világháborút követő politikai és társadalmi fordulatok kontextusában. A kommunista pártvezetés számára az oktatásügy kérdése kezdettől fogva kiemelt jelentőséggel bírt. Ennek részeként az oktatás szerkezeti egységesítése mellett hangsúlyos szerepet kapott a történelemoktatás és a tankönyvek tartalmi-szemléleti átalakítása, valamint egy új, pozitív mintaként szolgáló szovjet-kép megteremtése. A háborút követően megszülető demokratikus tankönyveket a marxista történetírás képviselőinek heves kritikája kísérte. Az első marxista szellemben íródott tananyagok 1948-tól kerültek be a közoktatásba, amelyek tartalmukat tekintve már a szovjet pedagógiához kapcsolódva gyökeres fordulatot jelentettek, de mégis építettek a korábbi korszakok nemzeti-függetlenségi történetírására „osztályharcos” szemléletben átértelmezve azt. A korábbi tankönyvi pluralizmus teljes megszűnését a Tankönyvkiadó Nemzeti Vállalat 1949-es megalapítása jelezte, melynek következtében a történelemtanítás immár a szovjet-orientációjú politika fontos legitimációs eszközévé vált.

Kulcsszavak: tankönyvkutatás, történelemtankönyvek, köznevelés, Szovjetunió, Ortutay Gyula, Országos Köznevelési Tanács (OKT), Tankönyvkiadó Vállalat

RECASTING THE SOVIET UNION: THE TRANSFORMATION OF HUNGARIAN HISTORY TEXTBOOKS BETWEEN 1945 AND 1949

The presentation examines the transformation of the Hungarian history textbook market between 1945 and 1949, focusing on the shift from post-war pluralism to a state-controlled monopoly and the parallel reconfiguration of the representation of the Soviet Union in history textbooks. From the outset, education was a key priority for the Communist leadership, and particular emphasis was placed on reshaping the content and frameworks of history education and on constructing a positive image of the Soviet Union as a role model and liberator. The post-war democratic textbooks were met with sharp criticism from the Marxist historians, while the establishment of the Tankönyvkiadó Nemzeti Vállalat in 1949 marked the complete elimination of earlier textbook pluralism. The study analyses changes in both textbook content and methodology, as well as the political and scholarly actors behind them, demonstrating how history education became a key instrument in legitimizing the emerging Soviet-oriented political regime.

Keywords: textbook research, history textbooks, Soviet Union, public education, Gyula Ortutay, Országos Köznevelési Tanács (OKT), Tankönyvkiadó Vállalat

JUGOSZLÁVIA KÜLPOLITIKÁJA A BIPOLÁRIS VILÁGRENBEN

Szabó Ferdinánd

doktorandusz, Károli Gáspár Református Egyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, szaboferdiinand@gmail.com

Az előadás Jugoszlávia hidegháborús külpolitikai vonalvezetésének változásait mutatja be a második világháború vége és Josip Broz Tito 1980-ban bekövetkezett halála között. A Jugoszláv Föderatív Népköztársaság 1945-öt követően a Szovjetunió legfontosabb kelet-közép-európai szövetségésének számított, Sztálin nagyhatalmi befolyásszerzési törekvései azonban hamarosan a délszláv pártelit önállósági igényébe ütköztek. A két ország konfliktusa 1948-ban nyílt szakításhoz vezetett, amelyet követően Jugoszlávia nemzetközi elszigeteltségbe került. A kiutat kezdetben a nyugati pénzügyi-gazdasági segély és a regionális szövetségi rendszerhez (Balkán-paktumhoz) való csatlakozás jelentette; ezt követően pedig Jugoszlávia az el nem kötelezett külpolitika révén a bipoláris világrend sajátos szereplőjévé vált. Az előadás azt vizsgálja, hogy miként egyensúlyozott a jugoszláv vezetés Kelet és Nyugat között, illetve milyen válaszokat adott az országot érintő külpolitikai kihívásokra.

Kulcsszavak: Jugoszlávia; hidegháború, Josip Broz Tito, Kominform-konfliktus, Balkán-paktum, El Nem Kötelezettek Mozgalma, bipoláris világrend, nemzetközi kapcsolatok, külpolitika, diplomácia

YUGOSLAVIA'S FOREIGN POLICY IN THE BIPOLAR WORLD ORDER

The presentation examines the changes in Yugoslavia's Cold War foreign policy orientation from the end of the Second World War to the death of Josip Broz Tito in 1980. After 1945, the Federal People's Republic of Yugoslavia was regarded as the Soviet Union's most important East-Central European ally; however, Stalin's efforts to expand great-power influence soon came into conflict with the Yugoslavian party elite's claim to autonomy. The conflict between the two countries led to a break in 1948, after which Yugoslavia found itself internationally isolated. Initially, a way out was provided by Western financial and economic aid and by participation in the regional alliance system known as the Balkan Pact; subsequently, through its non-aligned foreign policy, Yugoslavia became a distinctive actor in the bipolar world order. The presentation explores how the Yugoslav leadership balanced between East and West and what responses it offered to the foreign policy challenges affecting the country.

Keywords: Yugoslavia, cold war, Josip Broz Tito, Tito–Stalin split, Non-Aligned Movement, Balkan-pact, bipolar world order, international relations, foreign policy, diplomacy

SORSFORDÍTÓ ESEMÉNYEK EGY BÁRÓNÓ ÉLETÉBEN. EGY KUTATÁS (EDDIG) MEGVÁLASZOLATLAN KÉRDÉSEI

Engelberth István

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Gazdálkodás Kar, engelberth.istvan@uni-bge.hu

A 20. századi magyar életpályák tanulságosak a jelenkor számára is. Báró Bői-Orosdy Fülöpné kevésbé ismert szereplője a magyar történelemnek. Bár nem készült aktív politikai pályára, 1931 és 1935 között a szécsényi kerület parlamenti képviselője lett. Ő lett a harmadik női képviselő a magyar parlamentben. Slachta Margithoz és Kéthly Annához hasonlóan ő is emigrációra kényszerült, igaz, jóval korábban. A gyorsan radikalizálódó hazai közélet miatt 1940-ben elhagyta Magyarországot, az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le leányával és unokájával együtt. 1957-ben hunyt el New Yorkban.

A tanulmány az USA-ba történő emigrációjának körülményeit mutatja be. Vajon mi készítette a bárónőt, hogy elhagyja hazáját? Hogyan készült fel az emigrációra? Milyen bel- és külpolitikai események befolyásolták a kivándorlását? Mi tudható az életéről az Egyesült Államokban?

Orosdy Fülöpné életének feltárása számos nehézségbe ütközik, főként a családi iratok, tárgyi emlékek megsemmisülése következtében. Ugyanezek nehezíti utolsó éveinek pontos bemutatását is. A munka alapja részben eredeti dokumentumok, amelyek a korszakban születtek, részben levéltári források, újságban megjelent rövid tudósítások, illetve a bárónő USA-ban élő dédunokájától kapott információk. A történet teljesebb rekonstruálásához felhasználásra kerültek olyan leírások is, amelyek közvetlenül nem Orosdy Fülöpnéről szólnak, de az

ezekben közöltek minden bizonnyal meghatározták az emigráció körülményeit.

A korszakban sokan kényszerültek elhagyni Magyarországot végleg. Orosdy Fülöpné kivándorlása ennek az időszaknak a történetéhez járul hozzá néhány új információval.

Kulcsszavak: keresztényszocializmus, antiszemitizmus, emigráció, USA, Horthy-korszak

“THE ROVING BARONESS” LEAVES HUNGARY.
BARONESS FÜLÖP BOI-OROSDY’S EMIGRATION
TO THE UNITED STATES”

The life stories of 20th-century Hungarians offer valuable lessons for the present day as well. Baroness Fülöp Boi-Orosdy is a little-known figure in Hungarian history. Although she had not intended to pursue an active political career, she served as a member of parliament for the Szécsény district from 1931 to 1935. She became the third female representative in the Hungarian Parliament. Like Margit Slachta and Anna Kéthly, she too was forced into exile, though much earlier. Due to the radicalizing political climate, she left Hungary in 1940 and settled in the United States with her daughter and grandson. She passed away in New York in 1957.

The presentation explores the circumstances of her emigration to the United States. What prompted the baroness to leave Hungary? How did she prepare for emigration? What internal and foreign policy events influenced her decision to emigrate? What is known about her life in the United States? Researching the life of Baroness Orosdy faces numerous difficulties, primarily due to the destruction of family documents and personal mementos. These same factors also make it difficult

to provide an accurate account of her final years. This work is based in part on original documents from the period, archival sources, brief newspaper reports, and information provided by the baroness's great-grandson living in the U.S. To reconstruct the story more fully, descriptions were also used that do not directly concern Baroness Orosdy, but which, through what they convey, defined the circumstances of emigration.

During that period, many people were forced to leave Hungary for good. Baroness Orosdy's emigration adds some new details to the history of that era.

Keywords: Christian socialism, Horthy era, antisemitism, USA, emigration

AZ IMMATERIÁLIS JAVAK SZEREPÉNEK ELŐTÉRBE KERÜLÉSE A VÁLLALAT EREDMÉNYESSÉGE TÜKRÉBEN

Szilágyi Gábor

*Debreceni Egyetem, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok
Doktori Iskola, szilagyi.gabor@uni-bge.hu*

A 20. és 21. század gazdasági átalakulásai során a vállalatok értéktéremtésének súlypontja fokozatosan a tárgyi eszközökről az immateriális javak felé tolódott el. A digitális gazdaság, a tudásalapú társadalom és a globális versenykörnyezet kialakulása nyomán a szellemi tulajdon, a márkanév, a know-how, a szabadalmak, az ügyfélkapcsolatok és a szervezeti tőke váltak a vállalati eredményesség legfőbb hajtóerőivé. A tanulmány célja, hogy multidiszciplináris – jogi, számviteli és pénzügyi – megközelítésben vizsgálja az immateriális javak előtérbe kerülésének folyamatát, valamint annak hatását a vállalatok teljesítményére és piaci értékére.

Az elemzés bemutatja az immateriális javak fogalmi kereteinek fejlődését a magyar és nemzetközi (különösen az IFRS és az EU) szabályozási környezetben, továbbá rávilágít a könyv szerinti és a piaci érték közötti egyre szélesedő különbség okaira. A kutatás a visegrádi országok gyakorlatából vett példákon keresztül szemlélteti, miként járulnak hozzá az immateriális erőforrások a vállalatok versenyképességéhez, innovációs kapacitásához és hosszú távú jövedelmezőségéhez. A tanulmány következtetései szerint az immateriális javak tudatos azonosítása, értékelése és védelme a 21. századi vállalatvezetés és a gazdasági oktatás megkerülhetetlen feladatává vált.

Kulcsszavak: immateriális javak, vállalati eredményesség, szellemi tulajdon, piaci érték, tudásalapú gazdaság, V4-országok

THE INCREASING ROLE OF INTANGIBLE ASSETS IN LIGHT OF CORPORATE PERFORMANCE

During the economic transformations of the 20th and 21st centuries, the focus of corporate value creation has gradually shifted from tangible assets toward intangible assets. With the emergence of the digital economy, the knowledge-based society, and a global competitive environment, intellectual property, brand names, know-how, patents, customer relationships, and organizational capital have become the primary drivers of corporate performance. The aim of this study is to examine, from a multidisciplinary perspective—legal, accounting, and financial—the process through which intangible assets have gained prominence, as well as their impact on corporate performance and market value.

The analysis reviews the evolution of the conceptual frameworks of intangible assets within both Hungarian and international regulatory environments (particularly IFRS and the European Union), and highlights the reasons behind the widening gap between book value and market value. The research illustrates, through examples from the practices of the Visegrád countries, how intangible resources contribute to corporate competitiveness, innovation capacity, and long-term profitability. The findings of the paper suggest that the conscious identification, valuation, and protection of intangible assets have become unavoidable tasks for 21st-century corporate management and economic education.

Keywords: intangible assets, corporate performance, intellectual property, market value, V4 countries, knowledge-based economy

MAGYARORSZÁG KELETI NYITÁSA ÉS ANNAK KÜL-, VALAMINT GEOPOLITIKAI NARRATÍVÁI ORBÁN VIKTOR TUSVÁNYOSI BESZÉDEIBEN

Keresztes Szabolcs-Roland

*hallgató, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem,
Kolozsvári Kar, szabolcskeresztes67@gmail.com*

A kutatás Magyarország keleti nyitás politikáját elemzi Orbán Viktor 2010–2025 közötti tusványosi beszédei tükrében.

A vizsgálat fókuszában a 2014-es év áll, amely mérföldkő a magyar külpolitikai narratíva irányváltásában, ahol a nyugati orientációt keleti partnerségek váltották fel. A téma időszerűségét az orosz–ukrán háború és a több éves EU-val szembeni stratégiai feszültségek adják. A munka elsődleges célja a külpolitikai irányváltás (foreign policy change) diszkurzív és gyakorlati szintű feltárása, ahol a beszédek stratégiai útmutatóként vannak kezelve.

A kutatás választ keres a külpolitikát alakító belső és külső tényezőkre, az EU- és Oroszország-retorika változásaira, valamint a kisállami mozgástér alakulására a 21. századi világrendben. A módszertan kvalitatív narratívaelemzést és kvantitatív kulcsszógyakorisági vizsgálatot ötvöz a kulcsfontosságú fogalmak mentén. A munka bemutatja, miként próbál az ország „híd” szerepet betölteni Kelet és Nyugat között az átalakuló globális rendben. A kutatás igazolja, hogy a korábbi integrációs célokat egy szuverenitásközpontú, a konnektivitásra épülő nemzetközi identitás váltotta fel a vizsgált időszakban, amellyel Magyarország sajátos mozgásteret próbál kialakítani a globális szintéren.

Kulcsszavak: keleti nyitás, magyar külpolitika, Orbán Viktor, Tusványos, Hermann-modell, illiberális állam

HUNGARY'S EASTERN OPENING AND ITS FOREIGN AND GEOPOLITICAL NARRATIVES IN VIKTOR ORBÁN'S SPEECHES AT TUSVÁNYOS

This study analyzes Hungary's policy of opening up to the East through the lens of Viktor Orbán's speeches at Bálványos Summer University and Student Camp (Tusványos) between 2010 and 2025.

The study focuses on the year 2014, a milestone in the shift of Hungary's foreign policy narrative, when a Western orientation was replaced by Eastern partnerships. The relevance of the topic stems from the Russia–Ukraine war and the strategic tensions with the EU that have persisted for several years. The primary aim of this work is to explore foreign policy change at both the discursive and practical levels, treating the speeches as strategic guides.

The research seeks to identify the internal and external factors shaping foreign policy, changes in EU and Russian rhetoric, and the evolving scope of action for small states within the 21st-century world order. The methodology combines qualitative narrative analysis with quantitative keyword frequency analysis based on key concepts. The study demonstrates how the country seeks to play a “bridge” role between East and West in the evolving global order. The research confirms that, during the period under examination, earlier integration goals were replaced by a sovereignty-centered international identity built on connectivity, through which Hungary seeks to carve out a unique space for itself on the global stage.

Keywords: Eastern Opening, Hungarian foreign policy, Viktor Orbán, Tusványos, Hermann model, illiberal state

A DEMOKRÁCIA ÁZSIÁBAN

Gyene Pál

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Gazdálkodás Kar, gyene.palistvan@uni-bge.hu

A nemzetközi – és különösen a magyar – politikai diskurzusban gyakran visszatérő toposz a liberális nyugati demokráciák (mint az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Németország és Franciaország) és az úgynevezett „keleti”, autoriter világ ellentéte. E dichotómia szerint a transzatlanti szövetség liberális demokráciái egy autoriter tengellyel állnak szemben, amelyet elsősorban Kína, Oroszország és Irán határoz meg. Meglátásunk szerint azonban ez a nyugati demokrácia és keleti autokrácia felosztás túlságosan leegyszerűsítő, sőt félrevezető. Figyelmen kívül hagyja azt az alapvető ténytet, hogy Ázsiában ma több politikailag demokratikus berendezkedésű ország is létezik, amelyek egymástól eltérőek, és sok esetben mélyen gyökereznek a helyi hagyományokban.

Módszertanunk szerint ázsiai demokráciáknak azokat az országokat tekintjük, amelyeket nemzetközileg elismert szervezetek – például a Freedom House – is demokratikusnak sorolnak be, és ahol a demokrácia legalább húsz éve fennáll, tehát elérte az intézményesülés alapvető szintjét. Ezen az alapon kísérletet teszünk az öt legnépesebb ázsiai demokrácia rövid összehasonlító bemutatására: kezdve Indiával, a világ legnépesebb demokráciájával, folytatva Indonéziával, a legnagyobb muszlim többségű állammal, majd Japánnal, a Fülöp-szigetekkel és Dél-Koreával. Emellett említést érdemel Pakisztán és Banglades is – ezek az országok formálisan ugyan demokratikus intézményrendszerrel rendelkeznek, de a hadsereg befolyása, a bíróságok politizáltsága, valamint a polgári szabadságjogok korlátozása jelentősen aláássa a demokratikus

kormányzás hitelességét. A fenti példák alapján igen nehéz általános érvényű megállapításokat tenni egy úgynevezett „ázsiai demokráciamodellről”. A bemutatott országok mindegyike eltérő kulturális háttérrel rendelkezik, és egyedi kihívásokkal néz szembe. Ha a nyugati értelemben vett „liberális demokrácia” maximalista értelmezését tekintjük viszonyítási alapnak, akkor az ázsiai demokráciák többsége valószínűleg nem felel meg ennek a kritériumnak – talán Japán és Dél-Korea kivételével. Ugyanakkor, ha a demokrácia minimalista definícióját alkalmazzuk, amely a kormányok elszámoltathatóságát hangsúlyozza a szabad és tisztességes választások révén, akkor világossá válik, hogy Dél- és Délkelet-Ázsia legnépesebb országait ma valóban demokratikusnak lehet tekinteni.

Kulcsszavak: Ázsia, demokrácia, Indonézia, Fülöp-szigetek, India, Japán, Dél-Korea, Pakisztán, Banglades

DEMOCRACY IN ASIA

A frequent trope in international—and particularly Hungarian—political discourse is the opposition between liberal Western democracies (such as the USA, the UK, Germany, and France) and a so-called „East” that is framed as authoritarian. In this dichotomy, the liberal democracies of the Euro-Atlantic alliance are primarily seen as confronting an authoritarian axis defined by China, Russia, and Iran. From our perspective, this dichotomy between a democratic West and an autocratic East is overly simplistic and, moreover, misleading. It overlooks a fundamental fact: that today, Asia is home to a number of politically democratic models that are both diverse and deeply rooted in tradition. According to our methodology, we classify as Asian democracies those countries that are similarly catego-

rized by internationally recognized organizations such as Freedom House, and where democracy has been in place for at least 20 years—thus meeting a basic threshold of consolidation.

On this basis, we offer a brief comparative overview of the five most populous democracies in Asia: starting with India, the world's most populous democracy, moving through Indonesia, the world's most populous Muslim-majority country, and continuing with Japan, the Philippines and South Korea. We may also mention the more contested cases of Pakistan and Bangladesh, where democratic institutions formally exist, yet deep structural issues—such as military influence, judicial politicization, and restrictions on civil liberties—undermine the integrity and credibility of democratic governance. Based on the examples above, it is very difficult to make any sweeping generalizations about a hypothetical “Asian model of democracy.” As the overview shows, Asian democracies are characterized by an highly diverse cultural background, and each faces its own distinct challenges. If we take the Western, maximalist interpretation of “liberal democracy” as our reference point, then most Asian democracies likely do not meet that standard—perhaps with the exception of Japan and South Korea. However, if we adopt a minimalist definition of democracy, which emphasizes the accountability of governments through free and fair elections, then it becomes clear that the most populous countries in South and Southeast Asia can indeed be classified as democracies today.

Keywords: Asia, democracy, India, Indonesia, Phillipines, South-Korea, Japan, Pakistan, Bangladesh

ISBN 978-963-625-099-7

Kiadja © Aposztróf Kiadó, Budapest, 2026
www.aposztrof.hu